

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hűtő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és Hirdetési Iroda:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a Hirdetési
Irodához intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A Hirdetési Irodában átveve:
Egy évre 10 k.
Negyedévre 4 -
Helyben hához hordva:
Egy évre 20 kor.
Negyedévre 5 -
Változó postán szállítva:
Egy évre 24 kor.
Negyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

XI. évfolyam 235. szám. Nagyvárad. Péntek 1915 október 15.

Ferdinánd manifesztuma a bolgárokhoz.

Bulgária megtámadja Szerbiát. — Bulgária szövetségesünk.

Szófia, október 14. (Saját tudósítónktól.) A bolgárok cárja Ferdinánd ma manifesztumot intézett a néphez és a hadsereghez. A manifesztumban felszólítja Ferdinánd a népet és a hadsereget, hogy az alattomos szomszéd által bemocskolt honi földet védjék meg és szabadítsák fel a szerb járom alatt synlődő bolgár testvéreket. A manifesztum megemlékszik a királynak és a kormánynak ki fejtett azon fáradozásáról, a melyeknek az volt a céljuk, hogy a semlegesség útján valósítsák meg a bolgár nép eszményét. Továbbá, hogy az a sérelem, mely a bolgárokat Macedon a széttagolásával érte szintén megtorlást kíván. Macedoniának úgy az antant, mint a központi hatalmak concedálása alapján Bulgáriához kell tartoznia. A manifesztumot így végzi a király:

A szerbeket a közép hatalmak vitéz seregeivel egyidejűleg fogjuk megtámadni.

Bolgár hivatalos jelentések.

Szófia, október 14. (Magyar Távirati Iroda) A bolgár távirati iroda jelenti:

A szerb csapatok átlépték a határt és tegnap megkísérelték a Korica-Glava, valamint a Rossoviti és Kamac bolgár területen levő és Bjelogradcsiktól nyugatra levő magaslatokat megszállani. Harc fejlődött ki, a mely egész nap tartott. A bolgár csapatok a támadókat visszaverték és azután megszállották az említett magaslatokat.

Szófia, október 14. (Magyar Távirati Iroda) A bolgár távirati iroda hivatalosan jelenti október 13 ról:

— Kapcsolatban a bolgár területnek

Bjelogradcsik mellett történt megsértésével a szerbek a múlt éjszaka betörést kíséreltek meg több helységbe Trn Bessilegrad és Kusz-tendil vidékén, azzal a szándékkal, hogy megszállják a bolgár stratégiai pontokat, a melyek a Szófiába vezető utat védelmek.

E kísérleteket a fenyegetett pontok közelében felállított bolgár csapatok megakadályozták. A múlt éjszaka sikerült csapatainknak a szerbeket elűzni, de egyes helyeken a harcok még folynak.

Az eddigi megállapítás szerint a bolgárok vesztesége 18 halott, mintegy 30 súlyos és 160 könnyű sebesült.

London bombázása.

Berlin, október 14. (Hivatalos.) A Wolff-ügynökség jelenti: Tengerészeti léghajóink október 13-ról 14-re virradó éjjel London városát és környékének fontos telepét, valamint az ipvicki telepeket megtámadták. A londoni citire, a londoni dokkra, a London melletti hamp-toni vízműre és Waolvickra bőségesen dobtunk gyújtó- és robbantó bombákat. Minden egyes helyen erős robbanásokat és nagy tüzeket figyeltünk meg. A heves ellentüzelés ellenére, mely részben a tengerparton kezdődött, az összes léghajók sértetlenül tértek vissza.

BENCKE.

Románia továbbra is semleges marad.

Budapest, október 14. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: Bratianu elnökségével tegnap minisztertanács volt, melyen a nemzetközi helyzet megbeszélésével foglalkoztak. A minisztertanácsban semmi okot sem találtak arra, hogy Románia magatartásában változás álljon be. Románia továbbra is semleges marad.

Kétezer ágyuval Szerbia ellen.

Szófia, okt. 14. (Saját tud.) A Kambane diplomácia forrásból arról értesül, hogy a szövetségesek 2000 ágyut koncentráltak a Duna és Száva partján Szerbia ellen. Ez a 2000 ágyu napokon keresztül rettenetes tüzzel árasztotta el a szerb állásokat. A tüzérségi előkészítés után kezdődött meg az előnyomulás.

Szerb csapatok indultak Szemendria felé.

Szófia, október 14. (Saját tudósítónktól.) A bolgár határon levő szerb csapatok parancsot kaptak, hogy azonnal induljanak Szemendria felé.

Szerbia nem áll ellen Bulgáriának.

Budapest, október 14. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: A Politiken értesülése szerint Szerbia a bolgárok váratlan támadása következtében úgy határozott, hogy nem áll ellent a bolgároknak, hanem kiüriti Macedóniát. Szerbiának az a célja, hogy minden erejével a német, magyar, osztrák támadásoknak fog ellentállni.

Új bolgár támadás.

Bukarest, október 14. Az Independance Roumaine jelenti a román dunai kikötőkből érkezett hivatalos értesítések alapján, hogy Bulgária és Szerbia között megkezdődött az ellenségeskedés. Kedden reggel négy órakor a bolgárok Kobisnicánál (Negotin közelében) hevesen bombáztak egy szerb vonatot, a mely Prahovából orosz hadiszert vitt Zajesarba. A municiót nemrég hozta a Belgrád gőzös Oroszországból Prahovába.

A Petru Rareș román gőzös ugyanezen kedden el akart indulni Turn-Szeverinből kétszázötven görög tartalékoskal, de közvetlenül az indulás előtt a szerb hajózási ügynökség vezetője értesítette a kapitányt, hogy a bolgárok megkezdték a támadást Szerbia ellen a Timok-völgyben s ennél fogva azt ajánlotta a kapitánynak, hogy maradjon a kikötőben, mert utközben a gőzös belekerülhet az ágyuk tűzvonalaiba. — A gőzös ezért Turn-Szeverinben maradt, a görög tartalékosokat pedig bárkán vitték Kladvába.

30 és felesek Szerbiában.

Budapest, okt. 14. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Csapatunk tegnap Belgrád környékéről délkelet felé előnyomulva rohammal vették be az Erinobrdón, a Cunakon és a Strazarán lévő erődítményszerű hadállásokat. Az ellenség, melynek a foglyok előadása szerint parancsa volt, hogy az utolsó szál emberig kitartson, rendetlen futásban menekült az Avala hegy felé és az ettől keletre fekvő területre. Veszteségei rendkívül nagyok. Nehéz tüzérségünknek, mint hasonló haditényeknél minden esetben, a siker kivívásánál is dicső része volt. Hasonlóan kedvezően haladnak szövetségeseink támadásai is. A Morava alsó folyásánál elragadtuk az ellenségtől a Pozserovác északi, keleti és nyugati arcvonalán levő elsáncolt hadállásokat.

Paizsokkal védekeznek az oroszok.

Budapest, október 14. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az ellenség tegnap támadást intézett a Tarnopoltól nyugatra lévő hadállásunk ellen. Háromszoros oszlopokban ment rohamra és az első sorokban lévőket csak védőpaizsokkal szerelte fel. Csatáink visszaverték. Súlyos veszteségeket szenvedtek. Egyébként nincsen jelentős esemény.

Elfoglalt olasz lövészárók.

Olasz hadszíntér.

Budapest, október 14. (Hivatalos.)

A lafrauni és wilgereiti fennsíkron lévő hadállásaink és a dolomit harcvonal egyes támpontjai ellen intézett élénk tüzérségi tűz még tart. Egyik Rivától délre levő hadállásunk ellen előnyomuló alpini zászlóalj tüzérségünk tüzelése üzött el. A tengermelléki harcvonalon a Javonek szakaszon egy olasz lövészárók egy részét megszállottuk. Az ellene intézett támadást, mely kevés előkészítő tüzelés után akadályainkig jutott el, visszavertük. Az Isonzó harcvonal többi pontján mint rendes tüzérségi tűz.

Höfer.

A szerbek Belgrád ostromáról.

Berlin, okt. 14. A Havas ügynökség Nisből október tizenkettedikéről keltezett táviratában a következő hivatalos szerb jelentést közli:

Belgrádot ki kellett üríteni, hogy megóvjuk az ellenséges bombázástól. Csatáink a következő vonalat tartják megszállva: Lipovác—Cirikovác—Brezani—Lippz—Szemendria (alsó Morava-front) Kupes—Ekmekluk (belgrádi front) Obrenovác—Drenovác (Száva front)

Az ellenségnek hatalmas nehéz tüzérsége van, különösen sok 105 milliméteres lövege, a minek következtében a harcok nagyon véresek. A veszteségek mindkét részből, különösen tisztékben, borzasztóak. Csatáink az ellenséges rohamtámadásokkal szemben győzelmes ellenállást tanúsítanak. Eddig megállapítottuk, hogy Belgrádnál jelen van a 22. német hadtest és a 8. magyar és osztrák hadtest, továbbá jelentős érkezett egy német hadosztályról Ramnál, egy másik német hadosztályról Parajevácnál (mindkettőnek ismeretlen az összeállítása), a 11. bajor és a 10. és a 26. német hadosztályról Kovinénél és Baravicsénél.

Ezeket kívül jelentős érkezett még több ellenséges csapat jelenlétéről, de ezeknek számát még nem lehetett pontosan megállapítani. Obrenovácnál másfél osztrák és magyar hadosztály áll.

Obrenovától és Badovincitől (alsó Drina-front) két osztrák és magyar dandártól érkezik jelentés. Obrenovácna az ellenség bőven használ fojtó gázokat.

Az oroszok át akarják törni a német frontot.

Páris, október 14. (Magyar Távirati Iroda.) Az orosz főhadiszállásról jelenti a Journal tudósítója: A Balkánon beállott fordulat és az események fejlődése következtében sem szabad elfelejteni, hogy az orosz hadszíntér a háború főszínhelye. Elmult az az idő, amikor a németek kihasználhatták az orosz sereg mancióhiányát és ezért gyalogságát leverhették. Az idők megváltoztak. Most egyesült erővel százezer verszt kiterjedésű fronton, a Pripjat tó és Smorgon között támadólag léptünk fel s azzal fenyegetjük a németeket, hogy frontjokat áttörjük.

Seregeink nyugtalanítják a német haderőket, amelyek Dünaburgot támadják. Az orosz sereg újjászervezésének hatása napról-napra érezhetőbb. Most az oroszok kombinált hadműveletekkel és a legnagyobb arányokban képesek ismét felvenni az offenzívát. Éppen abban a pillanatban, mikor a németek az orosz frontról Franciaországba és Szerbiába haderőt vontak el, kell nagy csapatot mérni rájuk.

Az oroszok lemondanak Dünaburgról.

Köpenhága, október 14. A Ruszkoje Szlovo legutolsó száma azt írja, hogy Dünaburgot át fogják adni az ellenségeknek.

Meghiusult angol támadások.

Berlin, október 14. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Miután ellenséges monitorok Vestendénél a tengerpartot, az ellenség tüzérsége pedig állásainkat Yperntől északra sikertelenül agyuzta az angolok Ypern és Looz között csaknem az egész arcvonalon füst és gázfelhők közt támadásba fogtak. Támadásuk teljesen meghiusult. A füst felhő több helyen az ellenség árkáiba csapott vissza.

Az angolok csak Vermellentől északra-keletre és keletre voltak képesek megvetni lábukat legelőli lévő árkaik kis részében, ahonét azonban legnagyobb részt kézi gránátokkal ismét kiűztük őket. Támadásukat, melyeket füst felhők felhasználása nélkül, de nagy erővel a Hullactól nyugatra fekvő állásaink ellen indítottak az ellenség súlyos veszteségei mellett vertük vissza. Angrestől délre ellentámadásunk közben az ellenségtől 2 géppuskát vettünk el.

Azoknak az apró fészkeknek a megtisztítása alkalmával, melyeket a franciák a Seuchetól nyugatra emelkedő magaslatokon még megszállva tartottak 400 fogoly maradt a kezünkön. A Champagnében a franciák támadásait a Tahure mindkét oldalán végső elkeseredéssel folytatták. 5 támadás a tahure soneni országúttól délre, kettő északra a támadó súlyos vesztesége mellett összeomlott.

Éjjeli támadó kísérleteiket tüzérségünk csirájában elfojtotta.

A Combres magaslaton az ellenségnek egy 120 méter hosszú árkat felrobbantottuk. A Vogezekben a franciák megkísérelték, hogy Schvacronsmnél október 12 én elfoglalt állást visszavegyék, támadásaik akadályaink előtt omlottak össze.

650 orosz fogoly.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadseregportja.

Junszktól nyugatra és délnyugatra az ellenséget egy további állásból kivetettük. 650 oroszot elfogtunk és 3 géppuskát zsákmányoltunk. Az oroszok támadásait Dünaburgtól nyugatra és délnyugatra vissza utasítottuk.

Lipót bajor herceg és Linsingen tábornagy hadseregportjánál nem volt újabb esemény.

Gróf Bothmer tábornok német csapatai elfoglalták Hajvoronkát.

Burkanovtól délre és az oroszokat Sztripán tul vetették vissza.

Előnyomulásunk Szerbiában.

Balkán hadszíntér.

Belgrádtól délre csapatunk tovább nyomulnak előre. A várszerűen kiépített Poserovác nyugati, északi, keleti és délkeleti arcvonalának erődműveit elfoglaltuk.

Joffre hazudott.

A francia kormány hivatalos hírszolgálati szerve azt merészelté állítani, hogy Joffre tábornoknak az október 3 iki német napjelentésben közzétett parancsa német koholmány. Ezzel szemben megállapítjuk, hogy az említett parancsnak több eredeti levonata német kézben van és hogy nagyszámú elfogott tiszt és legénység nyíltan elismerte, hogy erről a parancsról, melyet egyébként mindenféle képpen meguknál hordtak, tudomásuk volt. (Miniszterelnökség s. osztálya)

Bolgár-szerb háború.

Bulgária megüzente a háborút Szerbiának.

Bukarest, október 14. (Saját tud.) Raden itteni bolgár követ ma délelőtt hivatalosan közölte Bratianuval és Porumbari külügyminiszterrel, hogy Bulgária megüzente a háborút Szerbiának. Raden kormánya nevében egyidejűleg kijelentette, hogy Bulgária Romániával szembe tovább is fentartja barátságos magatartását.

Az első bolgár győzelem.

Sofia, október 14. (Magyar Távirati Iroda.) A félhivatalos Norodni Prava „Szerb provokáció” címmel a következőket írja: A szerb csapatok tegnap reggel minden ok nélkül Bjelogradcsiknál támadást ki-

séreltek meg a bolgár csapatok ellen. A bolgárok erre a kihívásra azzal feleltek, hogy könnyebb védekezés céljából heves harc után szerb területen megszálltak egy magaslatot és két más pontot.

A bolgár-szerb hadiállapot kezdete.

Bécs, október 14. (Saját tudósítónktól.) A bolgár királyi követségről nyert értesülés szerint a szerbek 12-én és 13-án átlépték a bolgár határt és megtámadták a bolgár csapatokat. A határon elkeseredett harcok kezdődtek, amelyek még tartanak. A támadás folytán a bolgár kormány kijelentette, hogy Bulgária a mai naptól, október 14. reggeli 8 órától hadiállapotban van Szerbiával.

Hogy keltek át a németek Básiánál a Dunán?

Harminc és felesaink pusztító munkája.

Egy tüzérszázados elbeszélése szerbiai partraszállásunkról.

Tegnap átutazóban Nagyváradon kiszállott dr. B. Emil ügyvéd, tartalékos tüzérszázados, kinek osztálya (egy tarack ezredben szolgál) szintén résztvevett a dunai átkelés fedezésében.

Munkatársunknak alkalma volt a zászlóssal beszélni, ki szemtanuja volt nagyjelentőségű akciónk egy részletének, ki az átkelésről a következő érdekes dolgokat beszélt el:

— A mi osztályunk a németekkel dolgozott együtt Básiánál és az itteni átkelés a szemünk előtt folyt le. Nem hiszem, hogy akadna még egy hely a sok között, ahol ennyire minden veszteség nélkül ment volna végbe ez az akció. Ahogy az átkelést itt előkészítették, az a háború művészetének legmagasabb foka.

Október hatodikán reggel megszólaltak nehéz m. o. s. r. k.

Több negyvenkettesünk, egész csomó harminc és felesaink, egy sereg 21 centiméteres ágyunk dolgozott ezen a kis tereprészen, nem beszélve a 15 ösökről és a nyolc centiméteresekről. Két napon át pihenés nélkül szórták az ágyú szörnyetegek a halált és a pusztulást a Duna másik oldalán levő hegyre, a Goricára, melyet a szerb tüzérség tartott megszállva. Eleinte még viszonzották tüzelésünket, később azonban mind halkabban válaszoltak, a második este végül teljesen elhallgattak. Ekkor a német nehéz tüzérség is beszüntette a tüzelést.

Nyolcadikán hajnalban még egészen sötét volt, amikor öt német gránátos beszállt egy kis csónakba és leereszkedett a Dunára. Tíz pernyi időközben két újabb csónak indult utnak. Egy óra múlva pedig már itt volt az első járőr jelentése, hogy a tulsó parton minden esendes.

Ekkor megindult az átkelés. Harminc nagy csónakot bocsátottunk vízre, majd előkerültek az uszályok és pár óra alatt 4—5000 ember volt már a tulsó parton. A hidászok gyorsan munkához láttak és a délutáni órákig már elkészült a hajóhid és megindult a csapatok átvándorlása.

Közben Goricáról megjött a győzelmi jelentés. Az első német őrzőerő egy három ágyúból álló szerb üteget fogtak el a kiszolgáló legénységgel együtt. Ez az üteg az általános pusztulás közben csodálatos képen sértetlen maradt. Egy elrejtett ponton volt föllálítva, amelyet különösképpen lövedékeink kikerültek. Egyébként azonban a Gorica elrettentő látványt nyújtott.

Nehéz ágyúink pusztító hatása a maga teljességében mutatkozott. A hegy lejtőin és magaslatain mindenfelé szétlőtt szerb ágyúk és löszerkocsik, emberi hullák egész tömege és ló dögök egymáson keresztül-kasul. A megsemmisülés borzalmas képe tárult itt az átkelt csapatok szeme elé.

A német csapatok ezután megszállták a hegyet. Délután megkezdődött az ágyúk átszállítása is.

Hogy ünnepeltek a táborban a király nevenapján.

Derék csapataink ágyúk bömbölése, géppuskák ropogása között is megragadnak minden alkalmat, hogy szeretetüknek, hódolatuknak kifejezést adjanak öreg királyunk felkent személye iránt.

Az északkeleti harctérről érkezett levél érdekesen írja le, miként ünnepelték meg derék honvédeink 5 Felsége nevenapját.

A levélből közöljük a következő részletet:

Talán nem érdektelen, ha megjárom, hogy miként folyt le nem nagyon messzire a fronttól a Békéssy dandár ünnepélye, melyet öfelsége névnapján rendeztek és amelyen a kiváló Békéssy alezredes személyének szülő különös kitüntetésképpen Hadffy altábornagy, csoportparancsnok is résztvevett. Békéssy vezérkari alezredesről tudni kell azt, hogy először hadtápszolgálatra szánt csapatokból szervezett brigád élére állítva, csodálatos haditetteket hajtott végre. Oroszlánrésze van az oroszoknak Bukovinából való kikergetésében. Ahol komoly akcióról volt szó, ott a Békéssy brigád, amely az ország minden részéből összeszedett honvédekből áll, kapta a leg súlyosabb feladatokat és az eredmény: hogy ma „vasmadár”-nak hívják az aranylag maroknyi csapatot, Békéssy mellett pedig a Lipót rend és a vaskorona rend hadi érdemkeresztje és vaskereszt díszítik. Az ilyen katonai kiválóságnak aztán a feljebbvalói is megadnak minden megbecsülést. Hadffy első lőtogatása is olyan jelentős napon, mint öfelsége nevenapja, a Békéssy-dandárnak szült. Pont tízkor érkezett meg segédtisztjével a kegyelmes ur.

A szabadban művészi elrendezésben gyönyörű oltárt emeltek fenyőgalyakból. Hutiray Gyula százados, akinek csapatában esett el Déry Zoltán, és aki hosszas keresés után felkutatta az elesett hős sírját, egész művészgárdát szervezett tisztekből és katonákból, akik énekkel és zenével kísérték a misét.

Normális körülmények között még csak nem is téma egy zenés mise, hiszen annyira mindennapi de künn a fronton, ahol huszonnégy óra alatt kell megszervezni mindent és ennyi idő alatt kell még a hangszereket is beszerezni, beszorkányos ügyességgel lehetséges csak.

A jobb hangú énekesek a magyar himnuszt énekelték mise előtt, a mise alatt pedig Gounod AveMáriáját, Mascagni (erre az olaszra nem haragszunk) Sicilianáját játszotta egy törvényszéki bíró hadapródunk, egy professzor zászlósnok, egy katonánk, aki otthon cigányprimás a pesti Bodó kávéházban és harmoniumon egy papnövendék. Ugy-e furcsán összekerült társaság? Hát még a hangszerek. Csellóért egy tiszt robogott Csernovicba, hegedűt a cigány hozott magával a harctérre, de a többi ennek az agyongyötört városnak porral, törmelékekkel belepett zugaiból kellett összekotorászni. Hurokat drótból, telefonhuzalokból fakikáltak és azért mikor felhangzott a művészi készültséggel játszó kis társaság zenéje, bizony könnyes szemekkel nézett maga elé a kegyelmes urtól kezdve le a legöregebb népfelkelőig mindenki.

Mise után nyolcvan embert dekorált Öexcellenciája: mindenkivel kezét szorított, mindenkivel néhány barátságos szót váltott. Ezután hangzott el Hadffy altábornagy beszéde, amelynél szebbet, magyarabbat katonafülek még nem hallottak, legfeljebb Hadffytól másutt, más alkalommal.

De hálások is voltak a honvédek, olyan diszmenettel revanzsították a nagy hadvezér gyűjtő beszédét, amelynek dübörgő esaknem tulharsogta a hegyekről menydörgő nehéz ágyúink szüntelen bömbölését is.

Ne adja bérbe a város a villamosművet!

Nem új dolog, évekket ezelőtt már irtak és beszéltek róla; különösen bizonyos oldalról erősen favorizálták azt az eszmét, hogy Nagyvárad város villamosművét bérbe kell adni, amint bérbe akarták adni már többször a vámszedés jogát is.

Szerencsére azonban irányadó helyen belátták, hogy talán egyeseknek, vagy csoportoknak érdeke volna, hogy egyik-másik jövedelmező városi közintézményt, vagy javadalmat ki vegyenek a város kezéből, de a város érdeke éppen azt diktálja, hogy ezeket a város a saját kezében megtartsa.

Az utóbbi időben elnémultak ezek a bérbevétel iránti törekvések, míg most a villamosműnél előfordult dolgok újból felszínre hozták a városi villamostelep bérbeadásának a kérdését.

Ezuttal nem nyereség után vágyó csoportoktól ered a bérletbevétel eszméje, hanem kétségtelenül nagy hírű szakmabeli részvénytársaságok puhatólódznak Nagyvárad városánál a villamosmű bérbeadására iránt. Az egyik a Ganz cég, a másik, amelynek levele tegnap érkezett a városhoz, a Phoebus villamos vállalat.

A bérbeadás iránti tudakozódásra valószínűleg most az adta meg az impulzust, hogy a villamosmű ellenségei következetesen hirdették, hogy Nagyvárad ezen nagyarányú vállalata nem jövedelmező, de elhallgatták, hogy mennyi és mily címeken veszi igénybe a város ezt a vállalatát s ezek az óriási teljesítmények nem szerepelnek a nyilvános számadásokban. Pedig ha ezeknek a teljesítményeknek az értékét is számításba vesszük, éppen nem mondhatjuk, hogy a villamosmű nem jövedelmező vállalat s nem hozta be azt a városnak, a melyet be kellett hoznia.

Legutóbb egyik országos szaktekinetély: dr. Hoor Mór műegyetemi tanár jelentette ki, hogy a nagyvárad városi villamosmű Belányi vezetése alatt is jövedelmező vállalat volt s meghozta a befektetett tőkének és üzemi kiadásnak azt a százalékát, amelyet egy ilyen vállalatnak produkálni kell.

Ilyen körülmények között nincs semmi ok, hogy a város kiadja a kezéből a szabad rendelkezést a villamos telep felett, s bérbe adja azt a nagy jövőjű vállalatot, amely eddig is páratlan fejlődést ért el.

A bérbeadás iránt érdeklődő két nagy szakvállalat, jól ismerik a várad villamostelep rentabilitását s éppen ezért óhajtanak annak bérbevételét.

Számos példa mutatja, hogy mihelyt kiadja egy város a hasonló természetű közintézmény feletti rendelkezési jogot, az első sorban a bérlők érdekeit szolgálja, nem pedig a város közönségének az érdekeit tartja szem előtt. Ami érthető és világos is, mert minden részvénytársaság első sorban a részvény érdekeit mozdítja elő, nem pedig azt nézi, hogy mi a közönség érdeke.

Még ha magánkézen lenne is Nagyvárad világitásának a telepe, akkor is arra kellene törekednie a városnak, hogy azt még áldozatok árán is saját kezébe vegye. Erre elég példa az aradi vízvezeték.

Lehet, hogy a bérlet után tudakozódó

vállalatok olyan ajánlatot adnának, amelyek talán tejszatósek, de valójában nem szolgálnak a város érdekeit.

A villamostelepet tehát nem szabad a városnak bérbeadni a közönség igaz érdekéből.

Volhyniából hazajött nagyváradai főhadnagy.

Volhyniában véres csaták folynak. A Putilovka patak piros a kiémlött orosz vértől és a végtelen erdők visszhangzanak a magyar honvédek győzelmi dalaitól. Napnap után vereség éri az orosz sereget, a mely állandóan ellenállást kísérel meg. Egy nagyváradai főhadnagy, tegnap jött Volhyniából a Putilovka patak mellől. Nagyon érdekes részeket és epizódokat mondott el a most folyó harcokból.

— Az én századom — mondotta — Karpitovka falu mellett volt a legutóbbi napokban. A falu a Tutilovka partján fekszik és az egész környék igen erdős és moosaras. Kilométereket kell menni és alig lehet találni tisztást. Ezen a nehéz terepen a mi vitéz honvédek a legnagyobb elszántsággal mennek előre és borzasztó veszteségeket okoznak az ellenségnek, amely mindenütt ellenáll próbál.

— A jelenlegi harcokra — folytatta a főhadnagy, akinek a mellét több vitézségi érem díszíti — a legjellemzőbb a következő eset. Az oroszok Karpitovka falunál ellenállni akartak. Az idő esős és sáros volt, ami szintén az oroszoknak kedvezett, mert mi voltunk a támadók. Szeptember 30-án általános támadást intéztünk az oroszok ellen. Kezdetben erősen tartották magukat Tartalékot kellett háravinnunk, amire az oroszok nem számítottak. Mikor látták este felé, hogy mind közelebb jutunk hozzájuk, eldobták fegyvereiket, a felszerelésüket és megadták magukat. Az orosz tüzéség, mikor észrevette, hogy a gyalogság legnagyobb része elveszett, heves tüzelésbe kezdett, ami azonban teljesen eredménytelen volt. Október elsején reggel hét órakor jelentette az előrs, hogy Karpitovkánál a Putilovka nyugati oldalán nincs ellenség. A hadosztály parancsnokság e hős tettért külön dicsérte meg a századot és többeket kitüntetésre is terjesztett fel.

József főherceg köszönete a nagyváradai Vörös-Keresztnek.

Az ország Vörös-Kereszt egyletei között rendkívül jótékonyan és hathatósan működik a mi Vörös-Keresztünk is. Ezt bizonyítani nem is szükséges. Nincs közöttünk senki sem, aki lekicsinyelné azt a nemes munkát, amelyet jótékony intézményünk a háboru egész folyamata alatt kifejtett, sőt mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik fáradhatatlan munkásságáról. Az ország vezetőkörének megelégedését is kivívta már nem egy alkalommal a mi Vörös-Keresztünk áldásos tevékenysége.

Tegnap ismét magas elismerés jutalmazta meg Vörös-Keresztünket, amiért a harcúterén levő katonáinkat istápolta. József főherceg köszönő-levelet küldött a Vörös-

Kereszt vezetőségének, amelyben azt az ásványviz szállítmányt köszöni meg, amelyet „bátor csapatainak” küldött a város közönsége. Tudvalevőleg a Vörös Kereszt egy waggon „Király”-vizet küldött a harcúterén levő vitézeinknek a közönség részéről befolyt szives adományokból. Közli azonkívül a főherceg, hogy a szállítmány teljesen kifogástalan állapotban érkezett meg a harcúterére s a csapatok között nyomban szét is osztatott. A légéység nagy örvendezéssel fogadta a hazai küldeményt s hasonló szeretetadományokat a jövőben is nagy hálával fogadnának küzdő csapataink.

Közönségünk bizonyára a jövőben sem fog megfélekedezni derék katonáinkról.

Favágó-heccek.

Nagy urakról lesz most szó, azt hiszem még a betűk is hajbókolnak alázatos meghunyászkodásukban, mikor ezt a szót leírjuk: favágó. A háboruban nagy ur a katoná, nagy ur a hadseregszállító, a molnár, a pék, a cipész, a hentes, no meg a kofa is, de dolyfösebb urat még sem találunk a favágónál. Szépen kifent bajusszal, nyalkára esapott kucsmával feszítenek az utcák során, baltájuk aranypalcaként fityeg méltóságos hónuk alatt s a pipája! — boldog lehetsz, ha szerénységed magába szívhatja a kapadomány édes illatát.

Ha szépen kérjük, még szóba is ereszkedik velünk, s ha rámutatunk egy kis méterke fára, hogy mennyiért lenne kegyes felvágni, dolyfos tekintettel int:

— Ezt a nagy csomót? Megvan ez 2—3 méter is! Tízért felvágom!

És ha mégis megpróbálnád — lenne merszed — ellenevetni, hogy talán mégis egy kicsit sok lesz a tíz korona, megvetőleg végigmér, sarkon fordul és tovább füstöl.

Ha véletlenül egyik-másik enyhébb szívű legény elvállalja a favágást méterenként 3 koronáért, hálás szívvel tekintünk reá s a busás borralától sem riadunk vissza. Kár azt gondolni, hogy ily körülmények között jól jártunk, rendszerint drágán fizetjük meg a 3 koronás mulatságot. Egy helyütt a multkor egy ilyen 3 koronás rendszerű favágó felöntvén a garatra, privát passzióból beütötte a fa tulajdonosának ablakát. S hogy rikoltzott, mikor az illető a kár megfizetését kértel. Még azt is... Ezt a kis mulatságot talán csak megengedheti magának, ha olyan „olesón” vágja a fát.

De még ez semmi. Elmondunk egy esetet, amely azt bizonyítja, hogy vannak, akik még drágábban fizetik meg az olesó favágást. Egyik előkelő nagyváradai ur a minapában 10 méter fát vágatott két favágóval, méterenként 3 koronáért.

A munkát el is végezték minden ablakbetörés nélkül. Az illető ur ki is fizette nekik a harminc koronát minden hiány nélkül. Csak később derült ki, hogy a favágók feleségei már előbb jártak a ház urnójánál és 15 korona előleget kértek, amit meg is kaptak Persze erről a favágó urak a pénz kifizetésénél mit sem tudtak, sőt még az 1 korona borralót is a legnyugodtabb kedéllyel elfogadták. Később követelték tőlük, hogy a túlfizetett 15 koronát legalább dolgozzák le, de már erre nem voltak hajlandók.

Ilyen nagy urak a favágók, de ennek egy részről talán a közönség is az oka. Tulságosan elkapattuk őket, pedig ha nem hajszoltuk volna olyan magasra igényeiket, nem basáskodnának annyira. A közönségen van a sor, hogy letörje a szarvukat, de ez csak úgy lehetséges, ha nem versenyezünk a favágók dédelgetésében. Igen sokat javítva a helyzetet, ha több motoros gép állna a közönség rendelkezésére, de hát erre a mostani körülmények között nem is számíthatunk.

A Felső Kereskedelmi fiu- és leányiskola hazafias ünnepélya.

Hadi zászlószögbeverés.

„Künn a haremzón a nemzet kardja, itthon pedig a nemzet szive győzhetetlen erővel sugározza be Szent István koronáját... Minden kővén csillogjon ott nemzeti érvényesülésünk és haladásunk fénye, vörünkkel tegyük pirosabbá rubinjait, a jótékonyág nemes tűzével pedig tegyük ragyogóbbá aranyát.“ E lelkes szavakkal hívja fel városunk országgyűlési képviselője, dr. Hoványi Géza, a magyar iskolák vezetőit, és ifjúságát, hogy csatlakozzanak ahhoz a nemese mozgalomhoz, amelynek célja művészi kivitelű és a nagy idők titáni küzdelmére emlékeztető hadi zászlószögek forgalombahozatával a hazafias jótékonyág gyakorlása. Az Országos Hadsegélyző Bizottság emez újabb felhívása élénk visszhangra talált a helybeli Felső Kereskedelmi fiu és leányiskola ifjúságában.

A két testvérintézet növendékei osztályonként egy-egy hadi zászlószög beverésével siettek kivenni részüket a hazafias jótékonyág ez újabb módjából és összesen 105 koronával járultak hozzá a Hadsegélyző Bizottság támogatásához. A hadi zászlószögek beverése nagyszabású hazafias ünnepély keretében történt, amelyet a fiuiskola Széchenyi Önképzőköre rendez a leányiskola növendékeinek a bevonásával. Az ifjúság ilyen módon akarja kifejezésre juttatni lelkes tiszteletét és hódolatát azok iránt, akik életükkel és vérükkel egy új ezredév boldogulásának az alapját vetik meg. Az ünnepély a Katholikus Kőr Szent László termében fő. hó 17-én vasárnap délelőtt 11 órakor fog megtartatni. Belépő díj 20 fillér személyenként „Iskola falva“ javára. Az ünnepély műsora a következő:

1. *Himnusz.* Énekli az ifjúsági énekkar. Füstös Gyula ur kíséretével.

2. *Prológ:* „Vajjon mit csinálnak“ írta Emőd Tamás. Szavalja: Eszenyi Margit középső oszt. tanuló.

3. *Zongora szólo:* „Rapszodia“ Aggházytól. Játssza: Mihelffy Magda középső osztály tanuló.

4. *Ünnepi beszéd.* Mondja: Dr. Kovács S. János igazgató.

6. *A hadi zászlószögek ünnepélyes beverése.*

6. *Ének:* „Ha az éj“ Schumanntól. Éneklék: Biszterszky Erzsébet, Korbély Viola, Mayr Margit, Ováry Magda, Rajz Margit, Rimler Paula középső és Csipkés Erzsébet, Scheffer Olga és Wéber Róza alsó osztály tanuló. Zongorán kíséri Füssy Márta középső osztály tanuló.

7. *A Turi fiu története.* Szász Károlytól. Szavalja: Kellner Ernő, alsó B) oszt. tanuló.

8. *Cinka Panna.* Melodráma. Szavalja: Kálmán György középső oszt. tanuló, zongorán kíséri Szirmai Lajos felső osztály tanuló.

9. *Korszerű dal.* Ábrányi Emiltől. Szavalja Horvát Géza. Középső oszt. tanuló.

10. *Zongora (4 kézre.)* „Hochgreits musik und Braut gesang“ Jensentől. Előadják Géczy Magda és Kepes Erzsébet.

11. *Szózat.* Énekli az ifjúsági énekkar. Füstös Gyula ur kíséretével.

A rendezőség szívesen látja és ezúton hívja meg mindazokat, akik szívükön hordják a nemzeti lelkesedés ébrentartását e sulyos időben.

HIREK

* **A pápa követe a mikádó koronázásán.** Luganóból jelentik: Msgr. Petrelli lipai címzetes érsek november havában Tokióba utazik, hogy részt vegyen a mikádó megkoronázásának ünnepén. Az érsek pápai kíséretet fog átnyújtani a mikádóknak.

* **Huszonöt év.** A napokban töltötte be Somogyi Géza, a nagyváradai lat. szert. püspökség főerdőmérnöke uradalmi szolgálatának huszonötödik évét. A háborús állapot lehetetlenné tette, hogy a püspökségi uradalmi tisztikar e kiváló tagjának jubileumáról másként, mint a legegyszerűbb keretek közt emlékezzék meg. Ezeket az egyszerű kereteket azonban a baráti szeretet őszinte melegsége töltötte be. A központi tisztikar Somogyi Gézát testületileg kereste fel Gellért László kir. tanácsos, jószágkormányzó vezetésével, aki szép beszédben tolmácsolta az uradalmi tisztiek igaz baráti szerencsekívánatait. Somogyi Gézát a vidékről is számosan keresték fel üdvözléteikkel.

* **Ehalasztott városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délutánra összehívott közgyűlését elhalasztották. Mindössze nyolc bizottsági tag jelent meg. Hlatky Endre főispán megajánlta a közgyűlést s a polgármesteri jelentés tudomásul vétele után a főispán indítványozta, hogy tekintettel ama körülményre, miszerint a tárgysorozatban az élelmezéssel kapcsolatos fontos ügyek vannak felvéve, amelyeket főleg a polgármester és a főjegyző ismernek; ezek azonban mindketten jelenleg Budapesten vannak a városok kongresszusán, amelynek tanácskozásából még üdvös dolgokat is várhatunk, — a törvényhatóság a közgyűlés folytatását halassza el a jövő hét esütörtök-jéig, vagyis április 21 ig. A megjelent törvényhatósági tagok a főispán indítványát egyhangulag elfogadták s a közgyűlés véget ért.

* **Hadi zászlószög.** Az Országos Hadsegélyző Bizottság a mai nagy idők emlékének megörökítésére egy művészi kivitelű, bronzból készült hadi Zászlószöveget hozott forgalomba, mely a belőle befolyó jövedelem jótékony célú rendeltetése mellett azt a célt kívánja szolgálni, hogy a hatóságok, egyesületek, intézetek, magánosok zászlójaiba beillesztve, ott hirdesse és őrizze a mai nagy idők emlékezetét. A zászlószög ára 15 korona s a városi főispáni hivatal utján rendelhető meg. Ugyanezen zászlószög passe-partout-ba vagy márványba illesztve, mint levélnyomó vagy dísz tárgy ugyancsak megrendelhető.

* **Katonai kitüntetések.** A király Tavarnoki báró Stummer Károly 7. huszárezredbeli századosnak, dr. báró Bálint Károly 7. huszárezredbeli tart. főhadnagynak, parancsőtiszt a 12. hegyi dandár parancsnokságnál, alsómátyásfalvai Mattyasovszky Zoltán 1. huszárezredbeli tart. főhadnagynak a 17. lovas dandár parancsnokságnál, Csillag János dr. 101. gyalogezredbeli tart. főhadnagynak és Antalfy Árpád 101. gyalogezredbeli tartalékos hadnagynak a „Siguum laudist“ adományozta vitéz magtartásukért.

* **Egy honvédegyezred ritka kitüntetése.** A jelen év február 22 én a 12-ik m. kir. honvédegyezred 11 ik százada a Vola Michovától északra fekvő egyik orosz hadállást önszántából támadta meg rohammal egyik támadásunk során. Tisztek és legénység egyformán oly fényesen hajtották végre ezt a rohamtámadást, hogy 7 szerez tulerő, az orosz hadállást megszálló hét század adta meg magát. 5 tisztet és 407 közembert ejtettek foglyul s nagymennyiségű hadiszeren felül 3 gépfegyvert zsákmányoltak. A megkaparintott gépfegyverek egyikét nyomban a futó ellenségnek irányították s ennek menekülő maradékára tüzeltek vele. Az ezrednek e ragyogó vitéz tette maradandó emlékeül azt a gépfegyvert ajándékoztuk, örök időkre, amelyet az ellenségtől szedett el s amelyből azonnal a fejét vesztetten szaladó ellenségre kezdett löni. A hadsereg főparancsnoksága ezenfelül az egész 11 ik századot külön elismerő dícséretével tüntette ki.

* **Hogy játszik ki a fa szállítók a szerződéseket.** Köztudomású dolog, annak idején, ha közszállításról volt szó hogy, özőnével rohanták meg a törvényhatóságokat a különböző szállítók, úgy a fakereskedők is. Most azonban, hogy miadennek felment az ára, áremelést kérnek ők is, mert különben tönkre mennek. És a törvényhatóságok! Oh azoknak jó szívük van, beugranak a szállítóknak és 50 százalékkal emelik fel az árakat. Időközben azonban megint emelkedett a fa ár, tehát a felemelt ár is kevés, még többet akarnak kapni a kereskedők. A vármegyénél p. o. egy nagy cég vállalta el a fa-szállítást. Az árakat a megye már fel is emelte. A kereskedő azonban most sem szállítja a fát.

— Nincs egy darab fám sem! Tessék ki jönni a telepre megnézni!

És tényleg, a telepen egy hasáb fa sincs. Csodák-esodája a cég mégis szállít fát.

— Ja, a katonaságnak kell!

Igaza lenne, ha így lenne. Azonban a megyei tisztviselők meggyőződtek róla, hogy a kereskedőnek igenis van fája, csak hogy nem a rendes telepen, hanem máshol. Onnan mindenkinek szállít fát csak nem 12 korona 36 filléres szerződéses árban, hanem 20 koronáért. Ajánljuk az esetet Fráter Barnabás alispán figyelmébe.

* **Az olasz állami szabadkőművesség.** Rómából táviratozzák: Az „Observatore“ részletesen foglalkozik Mazzoni szocialista képviselő előterjesztésével, aki a belügyminiszterhez azt a kérdést intézte, vajjon a szabadkőművesség a háború kitörése óta állami intézmény lett-e? A megkeresés azon a tényen alapul, hogy a szabadkőműves agitátorokat egymásután ültetik be a legjobb hivatalokba és hogy a cenzura a

szabaddóműveltség ellen intézett minden támadást elnyom.

* **Szederlevelek gyűjtése.** A földmívelésügyi miniszter felhívta a vármegyei közigazgatási bizottságot, hogy az idén is éppúgy, mint tavaly, rendelje el a kir. tanfelügyelőség útján az iskolákban a szederlevelek gyűjtését. Az elmúlt évben szép eredménnyel járt a gyűjtés és a szederlevelek kitünő teául szolgálnak a harctéren küzdő katonáinknak. Remélhetőleg az iskolás gyermekek idei gyűjtése is hozzájárul katonáink sorsának enyhítéséhez a téli hideg napokra.

* **Eihunyt egyetemi tanár.** Budapesti tudósaink jelenti, hogy Karman Mór egyetemi tanár tegnap délelőtt meghalt. Az elhunyt egyetemi tanár egyike volt az egyetem legkiválóbb pedagógusainak. A halál 73 éves korában érte a tudós professzort.

* **A Vörös Kereszt köszönete.** A Vörös Kereszt Jobbkéz halásan köszöni a következő szeretetadományokat: egy láda fehérnemű Csökmő község előljárósága által beküldve, 8 láda ásványvíz Paptamásról, Schvarcz Márton 100 korona.

* **Egy joghallgató öngyilkossága.** Tegnap délután egy ideges, önmagával meghasonlott fiatalember, Berkovits Árpád I. éves joghallgató vetett véget egy revolverlövésrel életének Mezey Mihály utca 4. sz. alatt levő lakásán. Az illető már rég óta idegbeteg volt úgy, hogy az érettségi vizsgálatot is csak most szeptemberben tette le. Rendkívül szorgalmas fiatalember volt, szüleinek egyetlen reménysége. Az utóbbi időben feltűnően idegesen viselkedett, s amint hátrahagyott naplója bizonyítja, bolondnak képzelte magát, aki csak bolyong, akinek semmi célja nincs a földön, akinek csupa hazugság az egész élete. Egy ilyen idegroham vett rajta erőt tegnap délután is, amikor 3-4 óra körül halántékon lötte magát, azonban csak este 6 órakor vették észre az öngyilkosságot. A szerencsétlen fiatalember holttestét, akinek édesatyja margittai tanító, a hullaházba szállították be. Kollégái körében mély részvétet keltett Berkovits Árpád tragikus halála.

* **Adóhivatali lajstromok közszemlén.** Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó s a m. kir. Pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1915. évi tökéletes és járadékadó hivatás lajstromok az 1909. évi XI. t. c. 4. §-a értelmében folyó évi október hó 17-24. napig nyolc nap közszemlére a városi adóhivatalnál kitétetnek és pedig: Az olasz (I. kerület) városrésze nézve a 21-ik szobában. A II. kerület. Újváros és Külváros nézve a 14-ik szobában és a III. kerület Váralja, Velence. Csillagváros és a Hegyközségre nézve a 26. ik számú szobában. Miről az érdekelt adózók azon figyelmeztetéssel értesítettek, miszerint a jelzett lajstromokban terhekre kivetett adókat a kitétt helyeken megtekinthetik és az ellene netaláni felszólamlásukat — azon adózók, akik ezen adónemmel már az előző évben is megrova voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, akik ezzel a folyó évben először rovatk meg, ezen adójuknak adóközségükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a m. kir. Pénzügyigazgatósághoz benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá vétetni nem fog. Nagyvárad, 1915. október 14. Városi adóhivatal.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Zeuzsi kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólalni kezd, Nem én lettem hátlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása elesóárban. Hár különlegességek.

Cukor elővételben
10 kg-tól kilogrammonként 102 fill. a Nagyvárad Tiszviselő Fogyasztási Szövetkezetében. Rákóczi-ut Orsolyazárdaépület. Telefon 769.

* **Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány-féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, össze, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téli tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

* **Családi rum** vaníliával vagy ananász ízzel literje K. 3.20. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Kiadó** november elsejére Rákóczi ut 7. szám négy szoba fürdőszobával, Körös-utca 15. sz. ötszobás modern ujlakás, értekezni ott és Oláry I. cégnél

* **Gazdasszonyi állást keres** papi házhoz egy nagyobb gyakorlattal bíró nő, kinek éves bizonyítványai vannak Piebánia és rendháztól, címe özv. Kulesár Józsefné Tormafalu, Sopronmegye u. p. Félszerfalva, plebánia.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

Falusi fuvarosok az egész téli időnyre fuvarozásra felvétetnek. Kapucinus-utca 19. sz.

* **Kiadó 4 szobás utcai lakás** mellékhelyiségekkel méltányos árban november hó 1-re. Kálvária-utca 20.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

CIPÓ

újdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Kornevelli harangok. (Gyöngyi Jolán fellépte.)

Szombaton: Sybill. (Kálmán Mancsi fellépte.)

Vasárnap délután: Drótos tót.

Vasárnap este: Korzó szépe. (A Vig színház operettjének bemutatója.)

A tavasz. A Tavasz régi kedves operett, sok darús estét varázsolt már a Szigligeti-színház színpadára, de azért valahányszor megismétlik, időről-időre olyannak tűnik fel, mintha nem is reprizt látnánk, hanem egy premiert. Különösen, ha olyan megfelelő és sikeres szereposztásban kerül színre, mint tegnap este. Nusi szobalány szerepe Sz. Zsigmondy Anna urnőnek már számtalan sikert hozott, aki tegnap is éppen olyan kedves, temperamentumos volt, mint régebben. Tompát sem először látjuk e szerepben, közvetlen egyénisége most is számos tapsvihart vívott ki magának. A régiek közül kiváló volt Leövey, Pogány Janka, Perényi, ügyes volt Vigh, Mancsi. Az ujak közül tetszett Békefi Lajos. Külön kell megemlékeznünk Farkas Pál alakításáról az ideges pincér szerepében. Farkas a humor kincstárát a végletekig ki tudja aknázni, ötletessége pedig versenyezik játékával. Méltán megérdemelte a közönség forró tapsait. Általában véve a közönség is meglehetősen szép számban volt képviselve az előadásban. (G.)

A kornevelli harangok. Ma, pénteken este Planquette híres nagy operetteje a Kornevelli harangok kerül színre, amely alkalommal Gyöngyi Jolán, a jeles, fiatal kolotura először lép fel, mint a Szigligeti-színház újonnan szerződött tagja.

Fodor Ella Budapestten vendégszerepel. Társulatunk kiváló drámai művésznőjét Fodor Ellát, ki rövid ittléte alatt is már oly sok szép sikert aratott nemes művészetével, mint értesülünk nagyon szép kitüntetés érte. Az egyik elsőrendű budapesti színház vezetősége ugyanis több napos vendégjátékra hívta meg a művésznőt, hogy így a budapesti közönségnek is bemutassa művészetét. A művésznő már tárgyalásokat is folytat ez ügyben és a tárgyalások már olyan előrehaladott stádiumban vannak, hogy a művésznő vendégszereplése már a közel jövőben várható. Ez alkalommal fellép a Lyon Leában is, amelyben nálunk csak most aratta egyik legnagyobb sikerét.

Sybill. Csak röviddel ezelőtt került színre új szereposztásban a Sybill reprice, a címszerepben Sz. Zsigmond Annával. A darab előadásának megismétlésére az ad alkalmat, hogy szombaton este Sarah szerepében Kálmár Mancsi, a kassai színház szubrettje lép fel.

Legujabb táviratok.

Görögország és az antant csapatok.

Budapest, október 14. (Saját tud.) Szófiából jelentik: Görögország a partraszállított csapatok visszavonására háromnapos határidőt adott. Ellen esetben azokat lefegyverzi. Nem engedi semlegességét megzavarni.

Görögország nem segíti Szerbiát.

Budapest, október 14. (Saját tud.) A görög kormány Szerbia segítségére a szövetségi szerződés értelmében elutasítólag válaszolt.

Menekül a szerb király.

Budapest, október 14. (Saját tud.) A szerb hadügyminisztérium Kragujevácból a királlyal és trónörökösével Produjevba költözött. A szerbek már csak az antant gyors beavatkozásában reménykednek. Szerbia összeköttetése Romániával és Oroszországgal megszakadt.

Görögország és Szerbia.

Szófia, okt. 14. Diplomáciai részről kijelentik, hogy Görögország Szerbiát illetőleg érdektelen marad, mert a konfliktust Bulgáriával Szerbia provokálta, amennyiben elsőnek szakította meg a diplomáciai viszonyt és magát a négyesszövetséggel szolidaritásnak jelentette ki. Mély benyomást tett itt Theotokisnak a görög kamarában tett nyilatkozata, hogy a görög-szerb szövetség megszűnt létezni abban a pillanatban, amikor Szerbia beleegyezett abba, hogy Bulgáriának területet enged át.

Az entente csapatai Szalonikiben.

Berlin, október 14. A Daily News jelenté Luganóból: Athénből táviratozzák, hogy a négyesszövetség eredeti tervét megváltoztatta: a csapatok ugyan még miadig Szalonikiben kötnek ki, de nem vonulnak, mint eddig, az ország belsejébe, hanem Szalonikiban nagyobb tömegekben vonják össze őket.

A Stampa megnyugtatta a közvéleményt, hogy szakemberek szerint, ha megfelelő számú angol, francia és olasz szállítóhajó áll a hadvezetőség rendelkezésére, rövid idő alatt háromszázezer katonát lehet kinajózni. — Ennyi ember a Stampa szerint elegendő is lenne.

IRODÁLOM

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) október 10-i száma a következő gazdag és bő tartal-

lommal jelent meg: Két kolosszus. Dr. Radványi Kálmár. — Költemények: Az akadályok erdejében. Oláh Gábor. — A kis káplár. Oláh Gábor. — Ő, ha egyedül maradok. Szabó István. — Asszonyok a Dunán. (Elbeszélés.) G. Miklóssy Ilona. — Sivatagban, őserdőben... (Regény.) Sienkiewicz-Bányai. — A ruhadíszítések. Ifj. Gonda Béla. — Az utolsó akkord. (Elbeszélés.) Rácz Pál. — Kultura. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. — Ezenkívül egész sokaságát közli az érdekes és aktuális képeknek. A kitérő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári ut 15/c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A Vörös-Kereszt. Mindenki számára megfordulnak ezek a szavak: Vörös-Kereszt, genfi egyezmény s hasonló, de a legkevésbé ismerik e szavak valódi, pontos értelmét, tartalmukat, azoknak az intézményeknek a szellemét, amelyeket összefoglalunk velük. Mindezt megmagyarázza Melnár Viktor nyugalmazott államtitkár most már harmadik, átdolgozott kiadásban megjelent könyve, amely a sebesültekkel, hadifoglyokkal stb. való bánásmódot szabályozó genfi nemzetközi egyezményre vonatkozólag tájékoztat minden tudnivalóról: elmondja a genfi egyezmény előzményeit, történetét s részletesen ismerteti a ma érvényes genfi egyezményt s a magyar Vörös-Kereszt Egylet működését. Az érdekes és hasznos kis könyv Radó Antal vállalatában, a Magyar Könyvtárban jelent meg s a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég adta ki, ára 60 fillér.

A világháború naplója sorozatának most már a negyedik füzetét jelent meg, amely az 1914 november—december havi eseményeket foglalja össze röviden és mégis szemléletesen. A Magyar Könyvtár ez érdekes sorozata első három füzeté révén már ismeretessé vált a legszélesebb körökben. Az új füzet is ezeknek módja szerint van összeállítva: első részében az események tömör, rövid, krónikaszerű összefoglalása foglaltatik, a másik rész a háborúnak a november—december havi főbb eseményeihez ad kommentárt: részint szakértő katonai magyarázatokat, részint kiváló magyar írók személyes tapasztalatokon alapuló cikkeit. E füzetben egvebek közt Szép Ernő, Fényes László és Landauer Béla cikkeit találja az olvasó. Az érdekes és rendkívül tartalmas füzetet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég adta ki, ára 60 fillér.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

17802—1915. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Földmívelésügyi miniszter ur 108304/1915-I/A-2 sz. leirata alapján tudomás és mihez tartás céljából ez uton közlöm a város közönségével, hogy a hadsereg szükségleteinek fedezésére libon álló diófák további levágása és feldolgozása már nem szükséges.

A libon álló diófáknak a hadsereg céljaira való lefoglalásával és megvásárlásával az illetékes hatóságok részéről megbizva, vagy felhatalmazva tehát senki sincs. Amennyiben tehát valaki ilyen megbízottnak adná ki magát, szigorú megbüntetés végett a hatóságnak kérem azonnal tudomására hozni.

Nagyvárad, 1915 október 2-án.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

28981—1915 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 13100/1915 eln. sz. körrendeletével az 1873. 1896. években született s a bemutatkozó szemléken alkalmatlannak talált népfelkelésre kötelezettek kivül elrendelem a népfelkelés, tényleges szolgálat alól bevonulásuk előtt vagy után akár meghatározott, akár bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek (felmentett volt tisztek is) összeírását.

A külön kibocsátott hirdetmény szerint az összes felmentett népfelkelésre kötelezetteknek is jelentkezni kell a városi tanács katonai ügyosztályánál a folyó évi október hó 11-től 17-ig terjedő időben.

A körrendelet értelmében a felmentett népfelkelésre kötelezettek a jelentkezéskor igazolni kötelesek, vajjon még mindig azon viszonyok között vannak-e, amelyek a felmentést indokoltá teszik és pedig:

1. a hadicélú szolgálatokra dolgozó gyáraknál, vállalatoknál, üzemeknél stb. levő katonai parancsnokság által kiállított igazolvánnyal; ellenben a nem hadicélú szolgálatokra dolgozó gyáraknál, vállalatoknál, üzemeknél stb. alkalmazott népfelkelésre kötelezettek a gyár, vállalat, üzem stb. vezetősége által kiállított és a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előjáróság (Nagyváradon a rendőrkapitányi hivatal) által látalmazott igazolvánnyal bizonyítani tartoznak, hogy az illető gyárban, vállalatnál, üzemnél stb. mely felmentésüket kieszközölte, még mindig alkalmazva vannak;

2. akik mint iparosok és vállalkozók vannak felmentve, a községi előjáróság (Nagyváradon a rendőrkapitányi hivatal) által kiállított bizonyítvánnyal igazolni kötelesek, hogy felmentésük jogcíme fennáll:

3. a különböző pénzintézeteknél, részvénytársaságoknál, szövetkezeteknél, gazdasági egyesületeknél, ármentesítési s egyéb magán vagy közcélú szolgáló társulatoknál alkalmazott egyének, az illető intézet, egyesület vagy társulat vezetősége által kiállított s a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előjáróság (rendőrkapitányi hivatal) által látalmazott bizonyítvánnyal kötelesek jogcímük fennállását igazolni;

4. az 1. 3. pont alatt fel nem sorolt egyének is felmentési jogcímük fennállását igazolni tartoznak.

5. A közszolgálatban alkalmazott, valamint az önálló mezőgazdák föld és szőlőbirtokosok és azok alkalmazottai, akik összeírás végett ugyancsak jelentkezni tartoznak, jogcímük fennállását esúpan a népfelkelési igazolványi lapjuk hátlapjára vezetett záradékolással tartoznak igazolni.

Mindezek folytán felhívom a felmentett népfelkelésre kötelezettek közül az 1. 4. tétele alatt felsoroltakat, hogy az összeírásra való jelentkezésükkor a fentiek szerint kiállított szabályszerűen záradékoltt igazolványt hozzák magukkal.

Az 1. és 3. pontok alatt felsorolt intézetek vállalatok és üzemek vezetőségét pedig felhívom, hogy az üzemük, intézetük, vállalatuknál felmentett összes alkalmazottak névjegyzékét a felmentettek neve, születési éve, lakom, alkalmazásának minősége, felmentési jogcíme és a felmentés számának feltüntetése mellett legkésőbb október hó 17-ig hozzám terjeszék be.

Az 5. pont alatt fel-sorolt közhivatalok a záradékolást ugyis eszközölhetik, hogy az illető hivatalnál levő felmentett alkalmazottak számának megfelelő igazolványi és utalási lapot kérnek a katonai ügyosztálytól s azokat kitöltve s szabályszerűen záradékolva a fentjelzett határidőig beszolgáltatják.

Nagyvárad, 1915 október 9.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

Nagyvárad! fióküzletek :

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad! fióküzletek :

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi sasionra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.

fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállítású, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városában.

Hirdetmény.

A magy. kir. honvédelmi minister ur 15296/1915 eln. számú körrendelete szerint a háborúnak hosszú tartamával járó, a fegyverzet, lőszer és más hadianyagban mutatózó és folyton fokozódó szükségletnek fedezése parancsoló kötelessége teszi, hogy minden egyes a fenti célt szolgáló minősített szakmunkás biztosíttassék.

Ez okból a honvédelmi minister ur idézett körrendeletében elrendelte, hogy a szakmunkások újból összeírassanak s ezen összeírásnál a hatóságok a legnagyobb alaposággal és szigorúsággal járjanak el.

Különösen szükségesnek mutatkozik ez újabb összeírás azért, mert az előző összeírásoknál a szakmunkások az egyes mestersé-

geken belül nem voltak a specialis munkakör szerint osztályozva (pl. a régi összeírásban csupán „öntő” volt felvéve, pedig ezen szakon belül van vas-, acél- és fémöntő) holott kívánatos, hogy minden munkás specialis munka köre szerint tartassék nyilván, illetve alkalmaztassék.

A ministeri rendelet szerint külön külön összeírandók a 1. vasesztergyályos, 2. fémestergyályos, 3. géplakatos, 4. mű vagy egyéb lakatos, 5. vas szerszám készítő, 6. egyéb szerszám készítő, 7. kovács, 8. maró, 9. vasöntő, 10. acélöntő, 11. fémöntő, 12. kazánkovács, 13. kocsigyártó, 14. műszerész, 15. préselési-műszerész, 16. acél hengerlő, 17. kalapács kezelő, 18. furós, 19. kupa kemence kezelő, 20. ólomferrasztó, 21. bádogos, 22. bognár, 23. ács, 24. asztalos, 25. kőműves, 26. nyer-

ges, 27. szijgyártó, 28. timár, 29. cipész, 30. szabó, 31. szűcs, 32. kazánapoló, 33. gép-apoló, 34. vajár-bányamunkás, 35. csillós bányamunkás, 36. egyéb specialis bányamunkás.

A szakmunkások összeírásába való felvételre jelentkeznie kell minden 1865 ávtól 1897 évig bezárólag született (18-50 éves) népfelkelő bemutató szemlén fegyveres szolgálatra alkalmatlannak talált, vagy alkalmasságuk folytán bevonult és később tényleges szolgálatból elbocsátott s a fenti szakmában dolgozó B) alosztályu népfelkelésre kötelezetnek.

Mint hogy az 1873 évtől 1896 évig bezárólag terjedő időben született azon összes népfelkelésre kötelezetteknek akik a sorozáskor vagy szemlén alkalmatlannak találtak vagy alkalmasságuk folytán bevonultak és később a tényleges szolgálatból alkalmatlanságuk folytán elbocsájtat ak a 13100/1915 eln. számú honvédelmi ministeri rendelet folytán kiadott külön hirdetmény szerint a városi tanács katonai ügyosztályánál folyó évi október hó 11 től 17-ig terjedő időben amugy is jelentkezni kell, ezen évfolyamokra vonatkozólag külön felhívást nem bocsátunk ki, miután a pótszemlére való jelentkezéskor a szakmunkások összeírásában is fel fognak vétetni.

Ellenben az 1897. évi születésű, valamint az 1865 évtől 1872 évig bezárólag született s a fenti szakmákhoz tartozó B) alosztályu népfelkelésre kötelezetteknek ezuttal felhívom, hogy a szakmunkások összeírásába leendő felvétel végett 1915 évi október hó 11-től október 15 ig terjedő időben a városi tanács katonai ügyosztályánál annál is inkább jelentkezzenek, mert az aki a jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Nagyvárad, 1915 október 9.

Eleméry Ferencz,
katonai ügyi tanácsnok.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ma olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés
raíratás nélkül házhoz szállítjuk.

Ezen éjjel ügyeletes szolgálat

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Ortlarok,

szőlőlámpák

minden nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden méretben.

Főszereplő telefonja 55. az